

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Andra kammaren.

Nr 17.

Onsdagen den 10 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 3 och den 4 innevarande juni.

§ 2.

Herr statsrådet *Broström* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 61, med förslag till lag angående förlängd tjänstgöring i vissa fall för värnpliktiga, tillhörande flottan.

Denna proposition bordlagdes på begäran.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionen, nr 93, angående anvisande av anslag för täckande av förvaltningskostnader för lånefonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig mindre industri år 1915 m. m.;

till riksdagens särskilda utskott propositionen, nr 103, angående uppförande av ett vinterstall vid Norrlands artilleriregementes kaserneetablissemang i Östersund m. m.; och

till statsutskottet propositionen, nr 109, angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar m. m.

§ 4.

Vidare föredrogos var efter annan de på kammarens bord ligande motionerna; och hänvisades därvid:

till kammarens första tillfälliga utskott motionen nr 209, av herr *Lindman*; samt

till kammarens fjärde tillfälliga utskott motionerna:

nr 210, av herr *Nilsson* i Kristianstad; och

nr 211, av herr *Wedin*.

Andra kammarens protokoll vid senare riksdagen 1914. Nr 17. 1

Vid föredragning härpå av motionen nr 212, av herr *Olsson* i Berg *m. fl.*, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändrat förfarande vid försäljning av kronodomäner, begärdes ordet av

Motion nr 212. Herr *Olsson* i Berg, som yttrade: Herr talman! På förekommen anledning anhåller jag att få återtaga denna min motion.

Herrar *Olsson* i Broberg, *Olsson* i Löräng och *Andersson* i Grimbo, vilka jämte herr *Olsson* i Berg undertecknat ifrågavarande motion, instämde häruti.

Kammaren biföll den av herr *Olsson* i Berg gjorda anhållan.

Härefter överlämnades:

till kammarens andra tillfälliga utskott motionen nr 213, av herr *Olsson* i Berg *m. fl.*;

till kammarens femte tillfälliga utskott motionen nr 214, av herr *Lindhagen*; samt

till kammarens första tillfälliga utskott motionen nr 215, av herr *Palmstierna*.

§ 5.

F. K. skr. 67. Föredrogs första kammarens å bordet vilande protokollsutdrag, nr 67, utvisande att, sedan andra kammaren inbjudit första kammaren att förena sig med andra kammaren i dess beslut om tillsättande av ett särskilt utskott, bestående av 20 ledamöter, 10 från vardera kammaren, för behandling av ej mindre herr *Staafts m. fl.* motion, nr 109, med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker, jämte 12 andra motioner i nykterhetsfrågan, än även de ytterligare framställningar, som kunde komma att i enskilda motioner eller eventuellt av Kungl. Maj:t göras i de uti dessa motioner behandlade ämnen eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor, första kammaren beslutit att icke antaga berörda inbjudning.

Därvid yttrade

Herr *Staaft*: Herr talman, mina herrar! Alldeles utan att någonting säges i denna kammare bör efter min mening icke det protokoll ifrån första kammaren, som vi ha mottagit, läggas till handlingarna.

Detta protokoll innefattar som bekant meddelande om den kammarens beslut att avböja en inbjudning, som vår kammare hade gjort om tillsättande av ett särskilt utskott för behandling av nykterhetsmotionerna. Skälen för andra kammarens beslut i detta fall synas mig ligga i öppen dag. Då en fråga av stor vikt och stor omfattning varit före i den svenska riksdagen, har det ju varit ett mycket tillämpat sätt att överlåta dess

förberedande behandling åt ett särskilt utskott. Det är icke vare sig i andra eller i detta fall någon som helst underskattning utav de ständiga utskottens kompetens och förutsättningar, till vilka en fråga eljest skulle ha gått, som orsakat sådana beslut, utan det är den omständigheten, att vissa frågor ha ett så stort omfång och en så stor betydelse, att det kan vara lämpligt att sammansätta det utskott, som skall ge dem den förberedande behandlingen, med alldeles särskild hänsyn till ledamöternas förutsättningar just för detta värv.

I detta fall var det ytterligare ett skäl, och ett starkt skäl, som talade för ett särskilt utskott. Den riksdag, som nu har sammanträtt, har samlats på en alldeles extra ordinär tid. Det är ju ur alla synpunkter, både ur allmänna och enskilda, önskligt, att denna riksdags arbeten icke fördröjas och förlängas alltför mycket. Nu vet man ifrån såväl bevillningsutskottet som lagutskottet, av vilka utskott ett eller båda eljest skulle få saken om hand, att de äro så upptagna av andra värv, att de endast med mycket bekymmer skulle se, om även denna stora sak bleve överlämnad till dem eller något av dem.

Mot dessa synnerligen talande skäl har, såvitt jag förstått, endast och allenast satts det skälet, att frågan icke föreligger genom kungl. proposition utan genom motioner. Nu är det ju mycket sant, att det är mindre vanligt och i synnerhet på senare tider blivit allt mindre vanligt att hänskjuta motioner till ett särskilt för deras behandling valt utskott. Men det är därvid att observera, att dessa nu ifrågavarande motioner äro av en beskaffenhet vitt skild från vanliga motioner. I det allra största antalet fall innehålla vanliga motioner endast begäran om en skrivelse. De innehålla således uppslag, de innehålla allmänna principer, men de innefatta icke utarbetade lag- och författningsförslag. I detta fall återigen föreligga fullständigt utarbetade förslag, utarbetade utav en kungl. kommitté, som haft till sitt förfogande alla de hjälpmedel, som administrationens fackkunskap erbjuder. Vidare ha över förslagen på vederbörlig väg infördrats myndigheternas utlåtanden. Dessa utlåtanden ha fullständigt inkommit, och det är alldeles givet, att det icke finnes något som helst skäl för, att de icke skulle kunna behandlas av ett riksdagens utskott.

Då jag talar om dessa myndigheternas utlåtanden, så erinrar jag kammaren, att jag vid ett föregående tillfälle denna riksdag tillätit mig att om dem fälla ett omdöme, som sedan, efter vad jag sett, blivit upptaget — med en viss grad av klander eller förebräelse upptaget — på annat håll. Jag måste emellertid för min del vidhålla, att allt vad jag har sett utav myndigheternas utlåtanden ger vid handen, att dessa utlåtanden åtminstone till en mycket stor del verkligen vittna om en beklagansvärd oförmåga att förstå nykterhetsfrågan och dess stora betydelse för vårt folk. Jag nekar icke till att en eller annan detalj, som kan vara av betydelse, bör kunna hämtas ur dessa

F. K. skr. 67. myndigheters utlåtanden. Men det är ju alldeles givet, att själva grundåskådningen måste spela en mycket stor roll, och kammaren skall säkerligen bliva förvånad, då kammaren en gång får fullständig kännedom om grundåskådningen i nykterhetshänseende hos en del av våra ämbetsverk. Den är sådan, att det snarast förefaller, hos vissa av dem åtminstone, som om de betraktade det nuvarande tillståndet såsom i det hela ganska bra och som, om de i nykterhetsintresset och de organiserade nykterhetssträvandena såge ett ganska besvärligt, ett rätt opåkallat element i det lugna och lyckliga samhällslivet.

Jag skulle av vad jag läst i tidningarna kunna anföra åtskilliga bevis på vad jag här sagt. Jag skulle till exempel kunna omnämna, hur kontrollstyrelsen med den yttersta skärpa opponerar sig mot att nykterhetskommittén vågat under en sådan term som »rusdrycker» sammanfatta såväl de starkare spritdryckerna som vin och öl, vilket förklaras vara en emot många måttliga konsumenter skymflig benämning. Det är i förbigående sagt tydligt, att den ärade kontrollstyrelsen icke följt med sin tid. Ty eljest skulle den hava funnit, i fall den slagit upp i den statistiska årsbok, som herrarna allesammans fått till sig utdelad, att i detta neutrala och objektiva verk finnes en statistik över förbrukningen av »rusdrycker» — innefattande såväl spirituosa som vin och maldrycker — att icke tala om många andra liknande bevis.

Jag skulle kunna anföra ett annat exempel ifrån en konungens befallningshavande, jag tror, i Östergötlands län, som opponerar sig ivrigt emot folkomröstning och däri spårar ett kommande massvälde, som skulle påminna om den gamla grekiska ostracismen. Den grekiska ostracismen var en folkomröstning, som förekom bland Greklands fria medborgare och varigenom dessa kunde landsförvisa en medborgare, vars strävanden ansågos farliga för staten. Jag har aldrig någonsin förr hört denna slags institution tillämpad eller åberopad i fråga om så kallat lokalt veto eller folkomröstning emot rusdryckerna; och det förefaller mig ovanligt långsökt att så göra.

Icke ovanliga äro för övrigt sådana uttalanden, som att det ju blivit allt bättre och bättre, och att det är bäst att gå fram, på de traditionella vägarna. Ja, vi veta ungefär, huru långt de traditionella vägarna fört med avseende på alkoholfrågan! Detta om detta.

Jag förmodar, att man uti denna kammare icke kan bli alltför förvånad att erfara det bristande *verkliga* intresse för nykterhetsfrågan, som, efter vad jag menar, man tyvärr måste anse ligga under förstakammarmajoritetens hållning i frågan om tillsättande av utskottet; och jag förmodar, att denna kammare icke heller kan bli särskilt förvånad över, att detta bristande intresse inhöljdes i många utomordentligt vackra och vältaliga ord, i vilka ett särdeles varmt intresse för nykterheten betygades. Jag tillät mig att för ungefär ett år sedan vid ett

offentligt tillfälle yttra, att nykterhetssaken i vårt land tyvärr torde komma att röna ett betydligt motstånd ifrån samhällets mera bildade och förmögna klasser. Jag har funnit ett bevis på, att jag icke hade alldeles orätt i detta då mycket klandrade uttalande, när jag läst åtskilliga av myndigheternas utlåtanden och när jag erfarit första kammarens hållning uti denna sak. Därför böra nog nykterhetsvännerna i denna andra kammare, nu och alltid hava klart för sig, att, ifall denna fråga skall vinna framgång, då skall det bero på, att andra kammaren fast och bestämt söker hävda sin uppfattning i den saken. Och jag vill nu endast tillägga ett beklagande, men ett allvarligt beklagande, av att första kammarens majoritet visat så liten hänsyn, som den har gjort, både emot denna kammares önskingar och emot den sak, som, säga vad man vill, är en av vårt folks hjärtasaker och en av livssakerna för vårt lands framtid.

F. K. skr. 67.
(Forts.)

Vidare anfördes ej. Protokollsutdraget lades till handlingarna; och skulle underrättelse om dess innehåll genom utdrag av andra kammarens protokoll meddelas bevillningsutskottet.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtande, nr 8, angående regleringen av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Kahlström</i>	under 5 dagar fr. o. m. den 12 juni,	
» <i>Jönsson</i> i Boa	» 2 » » » 12 »	
» <i>Karlsson</i> i Mo	» 5 » » » 11 »	
» <i>Beckman</i>	» 5 » » » 11 »	
» <i>Magnusson</i> i Tumhult	» 4 » » » 11 »	
» <i>Sandler</i>	» 6 » » » 11 »	
» <i>Ekerot</i>	» 8 » » » 11 »	
» <i>Andersson</i> i Grimbo	» 5 » » » 11 »	
» <i>Jönsson</i> i Slåtåker	» 7 » » » 12 »	och
» <i>Berg</i> i Staby	» 3 » » » 11 »	

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,33 e. m.

In fidem
Per Cronvall.